

Tjeneste, saa at ogsaa det, mener jeg, taler til Fordel for at saa Huslodderne større end dem, her er Tale om. I det hele vilde jeg gerne have Lov til at sige, at jeg ikke godt kan forlige mig med, at det skal slaas fast, at Lodderne hverken maa være større eller mindre — hvad enten vi saa tage de Tal, der staa her, eller andre, det har mindre at sige — jeg kan ikke forlige mig med, at vi i det hele slaas fast, at de skulle være af en bestemt Størrelse. Lad os sige, hvor stort Maximum for det Laan, der skal gives fra Statens Side, maa være, og maaste ogsaa, hvor stor Lodd'en skal være, men lad det saa for øvrigt blive overladt til vedkommende selv at bestemme, enten han vil have til to eller tre Køer eller maaste kun til een. Jeg kommer nu til § 6. Der er der noget om, at Sogneraadet, for saa vidt det bliver paalagt til at fremskaffe saadan Jord, inden det taager fat derpaa og gør Forsøg paa at fremskaffe Jord til Arbejdere, skal tage under Overvejelse, hvor vidt der i Kommunen er Trang til Husmandslodder. Det har stødt mig, at det er overladt til Sogneraadet at dømme om, hvor vidt der er Trang til Husmandslodder. Hvis Sogneraadet i de Kommuner, hvor vedkommende ikke selv kan saa fat i den Smule Jord, skal have Lov til at sige: her vilde vi ingen Husmandslodder have, hvorfor skal da Sogneraadet i andre Kommuner ikke have samme Ret, eller hvorfor skulle de Folk, som ere saa heldige at bo i en Kommune, hvor de kunne saa Jord, kunne nyde godt af Loven, medens de Folk, som bo i en Kommune, hvor de ikke kunne saa Jord, skulle være afskaarne derfra, fordi Sogneraadet siger: vi finde ingen Trang til saadanne Husmandslodder. For øvrigt skal jeg gøre opmærksom paa, at det kan være Tvivl underkastet, hvad det er for en Trang, Sogneraadet skal dømme om; om det er, hvor vidt vedkommende Arbejdere i Kommunen have Trang til at saa Husmandslodder, eller hvor vidt det er Kommunen, der trænger til at saa de Landarbejdere, som derved blive stable for Kommunen. Jeg er tilbøjelig til at antage, at det er det sidste, der skal dømmes om; men der findes ikke noget aldeles bestemt derom i Paragraffen eller de Udtalelser, jeg har citeret her, saa at man har Lov til at holde paa det ene eller det andet, og det kan godt være, at Sogneraadet skal stonne om, hvor vidt vedkommende Arbejdere i Kommunen have Trang til at saa saadanne Husmandslodder. I Forbindelse hermed og til samme Paragraf maa jeg maaste gøre opmærksom paa, at der mulig

turde være Anledning til at tage under Overvejelse, om det ikke var rigtig, at Sogneraadet fik Ret til at ekspropriere. Der findes jo i hvert Fald rundt omkring Præstegaardsjord, som vistnok godt kan tages, uden at gaa nogen for nær, og uden at ret mange vilde føle sig trykkede af at komme af med Jorden. Der vilde derved staves Mulighed for Landarbejderen til at saa Jord paa Steder, hvor der ellers ikke kan faaes Jord. Jeg kommer saa til § 7. Det ærede Medlem fra Bøllum har allerede omtalt det væsentlige af, hvad der i § 7 kan give Anstød, at vedkommende skal sammen med sit Andragende om at saa et saadant Pligthus indsende baade Overslag og Tilbud om Bygningernes Opførelse. Jeg skal blot tilføje, at der skal sendes Andragende om at saa en Lod, som man halvvejs i Forvejen har købt. Det har til Dels stødt mig noget, at en Tjenestekarl eller Husmand, som ingen Jord har, naar han har købt et Stykke Jord paa visse Betingelser og kan saa et vist Laan, bagefter skal andrage om at komme i Betragtning. Det er for mig ikke saa heldig en Form, og i det hele vil jeg gerne have Lov at sige, at der er saa mange Ombyb, der skulle bruges, inden vedkommende kommer i Besiddelse af eller endog saa blot faar at vide, om han kan saa Jord, at det vistnok vil afholde en hel Del fra at søge derom. Jeg kommer nu til § 10, som omhandler det Laan, der skal gives af Statskassen til Andragerne. Jeg vil gerne have Lov til at sige, at jeg havde anset det for at være langt simplet og heldigere, om Statskassen havde sat hele den Kapital, der skal sættes i saadanne Husmandslodder, uden at man behøvede at gaa Vejen om ad Kreditforeningerne. Naar, det er et Spørgsmaal, der for mig ikke er det principielle, og jeg skal derfor ikke andet end lige nævne, at jeg havde anset dette for heldigere. Der er derimod en anden Ting, jeg særlig finder Anledning til at dvæle ved, naar der er Tale om ad Lovgivningens Vej at gøre noget for, at Arbejderne kunne saa saadanne Laan. Jeg mener nemlig, at man absolut maa gaa i den Retning, at man lader vedkommende saa Laan uden Rente i nogle Aar. Enhver, der har prøvet at begynde paa bar Bund, som man siger, eller begynde med en Ejendom, som er ude af Drift, ude af Stil, ville vide, at det er navnlig de første Aar, det kniber, det er navnlig i Begyndelsen, at det kræver Kapital at saa et saadant Jordbrug, stort eller lille, til at give noget Udbytte. Naar den vedkommende straks til at begynde med skal erlægge Indskuddet for Kreditforeningslaanet og lige